

УДК 314.15

Ситник О.І., к.п.н., доцент

O.Sytnyk, Candidate of Political Sciences, Associate Professor

<https://orcid.org/0000-0001-8106-7482>

Сільвестрова О.Ю., к.ф.н., доцент

O. Silvestrova, Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor

<https://orcid.org/0000-0002-8930-8698>

Жук О.М., к.іст.н., доцент

O.Zhuk, Candidate of Historical Sciences, Associate Professor

<https://orcid.org/0000-0002-9413-765>

МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА: СУТНІСТЬ, ВИХІДНІ ПРИНЦИПИ, ПРАВОВІ ОСНОВИ

Луцький національний технічний університет

У статті проаналізовано проблему формування виваженої міграційної політики, регулювання трудової міграції, що є актуальним для світу в цілому. Міграційна політика є базовим елементом стратегії управління міграційної політики як в національних державах так і в наднаціональних утвореннях. Звернено увагу, що зростає усвідомлення комплексного, багаторівневого управління міграційними процесами в умовах глобальної пандемії. Відзначено, що у сучасній науковій літературі немає загальноприйнятого розуміння феномену міграційної політики. Дане поняття є загальним, яке охоплює різні, хоча і взаємопов'язані сфери, які складають частини загальних політичних рамок в площині міграції і притулку.

Наголошено, що при формуванні міграційної політики потрібно враховувати права людини на життя і свободу, які є базовими і зобов'язують державу забезпечити вільний в'їзд і виїзд громадян, а також надання притулку іноземцям, які зазнають переслідувань у власній державі та, відповідно, не можуть скористатися її захистом. Сучасна міграційна політика ґрунтується на принципах відкритості, доцільності, гуманізму, гендерної рівності, поєднання особистого інтересу з державним тощо. Мета міграційної політики є змінною в залежності від рівня розвитку держави, пануючих політичних сил, національного менталітету, традицій та особливостей культури, міжнародних зв'язків тощо.

Звернено увагу, що при формуванні міграційної політики потрібно враховувати національні особливості у процесі співпраці між державами та необхідність узгодження цілей зовнішньої та міграційної політики.

Розглянуто проект Пакту щодо міграції та притулку, який має послабити навантаження на країни, куди прибуває найбільше біженців, та прискорити рішення про надання або ненадання притулку. Презентований документ охоплює три основні виміри міграційного питання – прийом людей на кордоні, розподіл відповідальності між країнами ЄС та співпраця з країнами, звідки здебільшого прибувають біженці. Характерним є те, що в проекті роблять більший акцент на систему повернення мігрантів, яким відмовлено у наданні притулку. Це і вдосконалення законодавства, і створення Координатора з питань повернення, з мережею національних представників. Залишилося розглянути даний документ Радою ЄС та Європарламентом. Європейський Союз змінює правила міграційної політики.

Ключові слова: міграція, імміграція, міграційна політика, стандарти.

MIGRATION POLICY: ESSENCE, INITIAL PRINCIPLES, LEGAL BASIS

Lutsk National Technical University

The problem of forming a balanced migration policy, regulation of labor migration, which is relevant for the world as a whole is analyzed in this article. Migration policy is a basic element of the strategy of migration managing policy in both nation states and in supranational entities. Awareness of integrated, multilevel management of migration is growing processes in a global pandemic. It is noted that in the modern scientific literature there is no generally accepted understanding of the phenomenon of migration policy. This concept is general, encompassing different, albeit interrelated, areas that form part of a common policy framework in the areas of migration and asylum.

The formation of migration policy should take into account the human rights to life and liberty, which are basic and obliges the state to ensure free entry and exit of citizens, as well as asylum for foreigners who are persecuted in their own country and, accordingly, not can take advantage of its protection is emphasized. Modern migration policy is based on the principles of openness, expediency, humanism, gender equality, combination of personal interest with the national interest, and so on. The purpose of migration policy is variable depending on the level of development of the state, the dominant political forces, national mentality, traditions and features of culture, international relations, etc.

Attention to the fact that formulating migration policy it is necessary to take into account national peculiarities in the process of cooperation between states and the need to coordinate the goals of foreign and migration policy is drawn.

A draft Pact on migration and asylum, which should reduce the burden on the countries where most refugees arrive and speed up the decision on granting or not granting asylum is considered. The presented document covers three main dimensions of the migration issue - the reception of people at the border, the division of responsibilities between EU countries and cooperation with the countries where refugees mostly come from. It is noteworthy that the project places more emphasis on the return system for migrants who have been denied asylum. This includes improving the legislation and creating a Return Coordinator with a network of national representatives. It remains to consider this document by the Council of the EU and the European Parliament. The European Union is changing the rules of migration policy.

Keywords: migration, immigration, migration policy, standards.

Постановка проблеми у головному вигляді і її зв'язок із важливими проблемами та практичними завданнями. Проблема формування виваженої міграційної політики, регулювання трудової міграції є актуальною для світу в цілому. Зростає усвідомлення комплексного, багаторівневого управління міграційними процесами в умовах глобальної пандемії. Міграційна політика є базовим елементом стратегії управління міграційної політики як в національних державах так і в наднаціональних утвореннях. В умовах глобалізації міграційна політика держав повинна враховувати тенденції світового міграційного простору.

Аналіз останніх досліджень, у яких запроваджено вирішення проблеми. Важливим аспектом сучасної глобалізації поряд із міграційним рухом капіталу, товарів, послуг стала масова міграція населення. Проблемам регулювання міграційних процесів та формуванню міграційної політики присвятили свої праці Р.Г. Адамс, Л.С. Біссон, М.М. Відякіна, П. Качмарик, М. Лешінська, Дж. Солт, Н. Спатафора, Р.Д. Стаканов, П.Файнзильбер, Дж. А. Френкель, Д. Янг. В їх працях розкривався та уточнювався категоріально-понятійний апарат, підходи до розуміння сутності міграційних процесів, їх регулювання. Відзначимо належний внесок у дослідження проблеми українськими науковцями, зокрема Е. Лібанова, І. Майданик, О. Малиновська, О. Піскун, С. Пирожков, О. Позняк, М. Романенко, У. Садова, С. Чехович, Б. Юськів та інші. Відмітимо фундаментальну доповідь НАН України «Українське суспільство: міграційний вибір» [1]. Глобальна пандемія поставила до вивчення і аналізу нові питання регулювання трудової міграції.

Цілі статті. Аналіз основних теоретичних підходів до формування міграційної політики, уточнення понятійно-категоріального апарату.

Виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманням наукових результатів. Розкриття змісту даної теми вимагає чіткого володіння понятійно-категоріальним апаратом щодо понять «міграції», «іміграції», «трудова міграція», «міграційна політика», «регулювання трудової міграції».

Згідно термінології Організації Об'єднаних Націй (ООН), міжнародним мігрантом є людина, яка змінює місце свого постійно проживання [2, с.9]. Міжнародна організація по міграції (МОМ) також використовує досить широке визначення: мігрант – це будь-яка особа, яка переміщується або вже перемістилася через міжнародний кордон або в межах держави і змінила місце свого проживання незалежно від свого юридичного статусу (іноземний громадянин, особа без громадянства, яка шукає

притулку, біженець); характеру переміщення (добровільного або примусового); причин переміщення (соціально-економічних, гуманітарних); тривалості і перебування (тимчасового або з метою постійного проживання) [3, с.132].

Такий підхід є доволі широким, носить загальний характер, де під поняття мігранта підпадають і ті, хто шукає прихистку, і біженці, тимчасово переміщені особи тощо. Це пов'язано тим, що на міжнародному рівні не існує загальноприйнятого визначення мігранта. Як правило, щодо визначення терміна «мігрант» Міжнародна організація міграції використовує два підходи: інклюзивний підхід, який розглядає термін «мігрант» як загальний термін, що охоплює всі форми переміщень людей; залишковий підхід, який виключає з терміна осіб, які тікають від воєн чи переслідувань [4, с.132-133]. Більше того, у сучасний міграційний дискурс додано нові терміни, пов'язані з ускладненням міграційних процесів (екологічна міграція, зокрема, кліматична, переміщення внаслідок стихійного лиха) [3, р.1].

Імпонує підхід, запропонований Л. С. Біссон. Під мігрантом (в значенні близькому до французького migrant, що означає незавершеність процесу) розуміється будь-яка особа, яка залишає країну свого походження/громадянства, перетинає міжнародні кордони, з метою переміщення/працевлаштування в іншій державі. Таким чином, термін «мігрант» вживається в якості загального визначення, яке описує участь у міжнародних міграційних процесах безвідносно до мети (працевлаштування - трудові мігранти, навчання – іноземні студенти тощо).

Термін «іммігрант» використовується для підкреслення завершення процесу міграції і отримання/відсутність визначеного правового статусу законом приймаючої країни.

Необхідно зазначити, що в Європейському Союзі вживають поняття «мігрант/іммігрант», однак нормативно-правові акти (резолюції, директиви), статистичні дані мають інше формулювання – або не громадянин ЄС, або громадянин третіх країн [5, с.8].

Крім того, варто вирізняти два явища: звичайну імміграцію і свободу переміщення громадян ЄС у межах територій союзу. Така чіткість розуміння термінології дає можливість проаналізувати сутність і особливості міграційної політики ЄС, яка є однією з центральних тем загальної політики союзу.

Сьогодні у науковій літературі немає загальноприйнятого розуміння феномену міграційної політики. Дане поняття є загальним, яке охоплює різні, хоча і взаємопов'язані сфери, які складають частини загальних політичних рамок в площині міграції і притулку.

Міграційна політика ЄС практично складається із чотирьох основних частин:

- контроль за міграційними процесами;
- охорона кордонів;
- боротьба з нелегальною міграцією;
- політика в області легальної міграції.

Всі ці напрями міграційної політики можуть бути розділені на два самостійні блоки.

До першого можна віднести перші три виміри і окремо виділити блок регулювання легальної міграції. Остання, в свою чергу, включає в себе питання, пов'язані з інтеграцією легальних мігрантів в громадське, культурне, економічне, політичне і соціальне життя країни, що приймає; правила в'їзду і перебування членів сімей іммігрантів; правила які визначають умови в'їзду і перебування працівників із третіх країн та інших категорій легальних мігрантів (висококваліфікованих спеціалістів, сезонних робітників, студентів і вчених тощо) [5, с.15].

Міграція є суттєвою проблемою для національних держав і такого наднаціонального утворення, як ЄС. Варто зазначити, що міграційна політика в умовах глобалізації виступає важливим аспектом міжнародної політики та регулюється системою політичних і законодавчих угод і актів між державами з приводу регулювання міграційних потоків.

На думку О.Малиновської, у структурі державної політики міграційна політика є важливим її компонентом, яка враховує специфіку та динаміку змін як у внутрішніх, соціально-економічних процесах, так і у зовнішніх. Вона формує політику народонаселення, регулює міграційні потоки, орієнтована на захист внутрішнього ринку праці та запобігання неконтрольованих міграційних процесів [6, с.68].

З 2015 р. Європа стикнулася з так званою «кризою біженців та мігрантів». Наприкінці 2018 р. в країнах-членах ЄС-27 було розміщено 2,4 млн. біженців та осіб, що опинились у ситуації, аналогічій біженцям, та 860 тис. шукачів притулку. Серед загальних тенденцій міграційних процесів у Європі за останнє десятиліття можна виділити наступні:

1. міграція стала набагато різноманітнішою з точки зору походження мігрантів;
2. акцент на залучення більш висококваліфікованих мігрантів;
3. посилення політичних та соціальних проблем міграції у Західній півкулі та, зокрема, в Європі;
4. рекордно низькі показники міграції у Європі через пандемію COVID-19 та відповідні обмежувальні заходи [7].

Свого часу Глобальна комісія з питань міграції виробила низку рекомендацій для урядів і міжнародної спільноти щодо принципів, змісту та напрямів міграційної політики. Аналізуючи недоліки управління міграціями та труднощі, з якими стикаються уряди при формуванні міграційної політики, Комісія зазначила, що дуже рідко важливі рішення розглядаються в контексті міграційної політики і їх впливу на міграцію. Тому існує потреба у формуванні узгодженого підходу до міграційної політики та включення міграційних питань в інші напрями політичної діяльності держави.

Ще однією проблемою, за висновком Комісії є те, що на прийняття рішень впливає конкуренція пріоритетів, які висуваються різними відомствами. Звідси важливим є координація діяльності різних структур у межах уряду задля вироблення і впровадження міграційної політики. У даному контексті важливим є залучення місцевої влади, неурядових організацій, профспілок тощо.

Наступна проблема, на думку Комісії, полягає у короткостроковості пріоритетів, що є реакцією на виклики певної ситуації. Тому, важливим вектором міграційної політики є бачення і розуміння її стратегічних цілей.

Визначальним висновком Глобальної комісії з питань міграції є той, що міграція, з огляду на її значення, повинна лягти в основу економічних стратегій кожної держави. З цього випливає, що регулювання міграції повинно забезпечуватися як на національному, так і міжнародному рівнях.

Регулювання міграції є суверенним правом держави, і згідно рекомендацій Глобальної комісії з питань міграції має забезпечуватися не лише на національному, а й міжнародному рівні. Міграційна політика держави має бути узгодженою із міжнародно-правовими стандартами, ув тому числі, із міжнародними конвенціями щодо прав людини. Управління міграцією на національному рівні має ефективно координуватися між усіма зацікавленими міністерствами, а також передбачати консультації із недержавними суб'єктами. Завданням міжнародного співтовариства є підтримка зусиль держав щодо формування та реалізації національної міграційної

політики за рахунок внеску ресурсів, відповідної експертизи та навчання. Комісія визнає, що у сучасному світі міграція є транснаціональною проблемою, яка вимагає співпраці між державами на субрегіональному, регіональному та глобальному рівнях [8].

На думку англійського фахівця з питань міграційної політики Дж. Солта (J. Salt) на сучасному етапі розвитку суспільних процесів в умовах глобалізації на рівні урядів та міжурядових організацій необхідно здійснити перехід від контролю до керування міграційними процесами на міжнародному рівні [9, с. 38].

Рада Європи розробила стратегію управління міграцією, яка включає наступні принципи:

- впорядкованість: слід розробити комплекс заходів, здатних упорядковано управляти міграцією, щоб максимізувати можливості та переваги для окремих мігрантів та приймаючих товариств, а також мінімізувати торгівлю людьми та нелегальний рух;
- захист: необхідно забезпечити належну здатність держав захищатись та боротися з неконтрольованою міграцією (мова йде, насамперед, про нелегальних мігрантів та біженців);
- інтеграція: необхідно створити середовище, сприятливе для інтеграції мігрантів, та сприяти його підтримці;
- співпраця: потрібен діалог між країнами, із яких прибувають мігранти, та країнами, до яких вони прибувають, задля узгодження цілей зовнішньої та міграційної політики.

Європа, на думку Дж. Солта, є регіоном імміграції, управління яким повинно бути організовано на всебічній основі, а в основі такого управління має лежати захист індивідуальних прав людини [9, с. 38].

Як справедливо зазначає О. Малиновська, «ключовим при формуванні політики є визначення її мети. Вона може формулюватися з різних позицій, зокрема, з міркувань забезпечення економіки робочою силою, компенсації демографічних втрат, геостратегічних інтересів держави, національної безпеки, або бути результатом комбінації цих та інших орієнтирів. Мета міграційної політики є поняттям конкретно-історичним, що змінюється залежно від етапу розвитку держави і суспільства, суспільного ладу, розстановки політичних сил, традицій та особливостей культури, міжнародних зв'язків тощо» [6, с. 70].

Суттєве значення для перспективної міграційної політики відіграє міграційний прогноз. Він є ефективним у зіставленні з соціально-економічними і демографічними прогнозами. Один прогнозує потребу у робочій силі, другий – чисельність населення, зокрема у працездатному віці.

При формуванні міграційної політики потрібно враховувати повагу до права людини на життя і свободу, які є базовими та зобов'язують держави забезпечувати право на вільне пересування громадян (в'їзд і виїзд), вибір місця проживання, а також надання притулку представникам інших держав, які зазнають переслідувань у власній державі і, відповідно, не можуть скористатися її захистом.

У документі «Українське суспільство: міграційний вимір: національна доповідь» [1] визначено наступні принципи міграційної політики:

- відкритості: у контексті міграційної політики та тенденцій глобалізації відкритість є актуальною не лише на рівні товарів, послуг, технологій та інформації, а й на рівні окремих осіб;
- доцільності: будь-яка міграційна мобільність повинна відповідати економічним, політичним і гуманітарним запитам та потребам суспільства та корегуватися за відсутності такої відповідності;

- гуманізму: в основі міграційної мобільності досить часто лежить не тільки доцільність (трудова, освітня мобільність), а й суто людський фактор (необхідність політичного притулку, міграція через воєнні дії, екологічні та техногенні катаклізми тощо);

- балансу особистого і державного інтересів. Повага до людини, захист її прав, людиноцентризм соціальної політики не повинні усувати на другий план державу та її інтереси. Лише за таких умов можлива ефективна міграційна політика;

- відповідності основам української ментальності. Міграційна політика не повинна руйнувати чи послаблювати кроки, зроблені вітчизняною владою, на шляху до входження у європейську спільноту, не повинна нівелювати вибір населення цивілізаційної моделі майбутнього;

- гендерної рівності і гендерного партнерства: міграційна мобільність особистості не може залежати від статі, а також неприпустима міграційна дискримінація через сексуальну орієнтацію особи. Цей принцип також проголошує право родини на возз'єднання;

- запобігання будь-яким проявам расизму, ксенофобії та нетерпимості. Він передбачає повагу до інших культур, неприпустимість будь-якого вияву дискримінації за національною, расовою, релігійною та іншими ознаками, наголошує на формуванні суспільної єдності в умовах культурної різноманітності, при збереженні власної ідентичності [1, с.348].

Поряд з принципами формування міграційної політики виділяють її певні функції:

- регулююча (впорядкування міграційних потоків та вплив на них). Ця функція виявляється й у сприянні законному в'їзду та проживанню, стримуванні незаконного в'їзду, натуралізації та припиненні незаконного проживання;

- контролююча (контроль міграційних процесів, захист прав мігрантів, протидія нелегальній міграції);

- дипломатична (пошуки вирішення міграційних проблем на міжнародному рівні);

- інтегративна, яка здійснюється на двох рівнях: внутрішньому – як забезпечення інтеграції емігрантів у суспільство та зовнішньому – шляхом розробки та реалізації міграційної політики, яка має бути узгоджена з іншими країнами.

Завдання міграційної політики, на думку О.Малиновської, реалізується в чотирьох сферах:

- сприяння нормативній міграції із однієї країни до іншої з мінімальними перешкодами, з відсутністю затримання та на законних підставах (це, в першу чергу, стосується міграції спеціалістів, студентів, сімей тощо);

- регулювання міграції з метою скорочення та посиленого контролю нерегульованих міграційних потоків, запобігання прибуттю осіб, яким на відмовлено у в'їзді на законних підставах, боротьба з правопорушеннями у сфері міграції;

- надання вимушеним мігрантам (якими є біженці, внутрішньо переміщені особи, жертви воєнних конфліктів) захисту та допомоги, створення належних умов у місцях притулку, а також можливості їх повернення на батьківщину в разі нормалізації ситуації у країні, звідки вони прибули;

- максимальне використання позитивного впливу міграції на розвиток як суспільства в цілому, так і розвиток та підтримка інтересів кремих мігрантів (інтеграція мігрантів у суспільство країни прийому, переказ коштів, зароблених за кордоном, на батьківщину, повернення кваліфікованих мігрантів на батьківщину, зміцнення зв'язку мігрантів із діаспорами у країні прибуття і т.п. [6, с.77].

Міграційна політика держав ґрунтується на основі міжнародно-правових стандартів у сфері міграції. Насамперед, слід відзначити Загальну декларацію прав людини (схвалена Генеральною Асамблеєю ООН у 1948 році у вигляді резолюції). Хоча вона не має обов'язкового характеру, а тільки рекомендаційний, для сфери міграції значення мають статті, які декларують свободу пересувань та вибору місця проживання (ст.13) та право шукати притулок від переслідувань у інших країнах і право користуватися цим притулком (ст.14) [10].

У подальшому ці принципові положення були розвинуті у Міжнародному пакті про економічні, соціальні, культурні права [11], який за юридичною природою є міжнародним договором та Міжнародному пакті про громадянські і політичні права. Дані пакти захищають всіх людей, а отже, й мігрантів [12]. Особливого значення набула Конвенція ООН про статус біженців (1951 р.) [13], якою передбаченні мінімальні стандарти поведіння із біженцями.

Активну діяльність у сфері захисту працівників-мігрантів проводить Міжнародна організація праці (МОП). Безпосередньо питань міграції стосується Конвенція МОП № 97 «Про працівників-мігрантів», у якій зазначається, що кожен член МОП зобов'язується надавати без дискримінації за ознаками національності, раси, релігії або статі емігранта, який законно перебуває на його території, не менш сприятливі, ніж ті, які існують для власних громадян, умов праці, заробітної плати, проживання тощо [14].

Конвенція №143 передбачає забезпечення соціальних та культурних прав, зобов'язує поважати базові права людини, незалежно від правового статусу мігрантів [15].

З наростанням трудової міграції на рівні ООН було відкрито до підписання Конвенцію про захист прав усіх працівників-емігрантів та членів їх сімей (1990 р.) [16]. Конвенція зобов'язує держави регулювати міграційні процеси, створювати служби для проведення міграційної політики.

На європейському рівні необхідно відзначити Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод, у якій міститься низка важливих для мігрантів положень (у першу чергу це ст.4 про заборону рабства та примусової праці та ст.14 про заборону дискримінації) [17].

Особливе місце для забезпечення прав мігрантів має Європейська Соціальна хартія (переглянута 1996 р.) [18]. Працівників-мігрантів стосується ст.18 та ст.19. У ст.18 йде мова про право займатися прибутковою діяльністю на території інших держав, а ст.19 надає право працівникам-мігрантам, а також членам їх сімей на захист та допомогу. Для працівників-мігрантів, які на законних підставах перебувають у країні, встановлюється режим, не менш сприятливий, ніж для громадян, щодо оплати і умов праці, членства у профспілках, користуванні житлом тощо [18].

На окрему увагу заслуговує Європейська конвенція про правовий статус трудящих-мігрантів [19]. Основним її принципом є рівність прав власних громадян та іноземців, які є громадянами країн, що підписали Конвенцію.

Відмітимо, що окрім міжнародних інструментів існують численні двосторонні угоди регулювання конкретних міграційних питань.

У вересні 2020 року Європейська комісія представила проект Пакту щодо міграції та притулку [20], який має послабити навантаження на країни, куди прибуває найбільше біженців, та прискорити рішення про надання або ненадання притулку. Презентований документ охоплює три основні виміри міграційного питання – прийом людей на кордоні, розподіл відповідальності між країнами ЄС та співпраця з країнами, звідки здебільшого прибувають біженці.

Перший аспект – у процесі прийому людей на кордоні передбачається ретельна перевірка всіх, хто нелегально перетинає кордон ЄС. Передбачається швидке рішення щодо того, чи може людина розраховувати на притулок, чи ні.

Другий аспект – новий розподіл відповідальності між державами ЄС, що зменшить навантаження на «основні».

Третій аспект – співпраця з країнами походження, звідки люди намагаються потрапити до ЄС.

Характерним є те, що в проекті роблять більший акцент на систему повернення мігрантів, яким відмовлено у наданні притулку. Це і вдосконалення законодавства, і створення Координатора з питань повернення, з мережею національних представників. Залишилося розглянути даний документ Радою ЄС та Європарламентом. Європейський Союз змінює правила міграційної політики.

Висновки. Проведений аналіз категоріально-понятійного апарату дав можливість уточнити зміст понять «мігрант», «іммігрант», «міграційна політика». Обґрунтовано, що міграційна політика як самостійний напрям державної політики має тісний зв'язок із її складовими внутрішнього (соціально-економічного) та зовнішньополітичного характеру. Проаналізовано базові принципи формування та завдання міграційної політики. Розглянуто міжнародно-правові стандарти міграційної політики. Проаналізовано досвід ЄС у формуванні модерної міграційної політики.

Список бібліографічного опису:

1. Українське суспільство: міграційний вимір : національна доповідь. *Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України*. К., 2018. 396 с. URL : https://www.idss.org.ua/arhiv/Ukraine_migration.pdf
2. Principles and Recommendations for Population and Housing Censuses, Revision 3, (ST/ESA/STAT/SER.M/67/Rev.3), United Nations New York, 2017, 316 P. URL : https://unstats.un.org/unsd/demographic-social/Standards-and-Methods/files/Principles_and_Recommendations/Population-and-Housing-Censuses/Series_M67rev3-E.pdf (дата звернення 18.02.2021)
3. Glossary of Migration. *International Organization for Migration*. IML. Series No. 34, 2019. URL : https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_34_glossary.pdf (дата звернення 18.02.2021)
4. Migration. *Glossary of Migration. International Organization for Migration*. IML. Series No. 34, 2019.. URL : https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_34_glossary.pdf (дата звернення 18.02.2021)
5. Биссон Л.С. Регулирование легальной миграции в Европейском союзе= Legal migration governance in the European Union : [монографія]. М. : Ин-т Европы РАН , 2020. 150 с.
6. Малиновська О.А. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії : монографія. К. : НІСД, 2018. 472 с. URL : https://niss.gov.ua/sites/default/files/2018-07/Migration_Politic_Print-fin-3178a.pdf (дата звернення 18.02.2021)
7. Migration data in Europe. *Migration data portal*. URL : <https://migrationdataportal.org/regional-data-overview/europe> (дата звернення 18.02.2021)
8. Migration in an interconnected world: New directions for action. Report of the Global Commission on International Migration. October 2005. 98 p. URL : https://www.iom.int/jahia/webdav/site/myjahiasite/shared/shared/mainsite/policy_and_research/gcim/GCIM_Report_Complete.pdf (дата звернення 18.02.2021)
9. Salt D. Current trends in international migration in Europe. CDMG (2005) 2. URL : https://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Documentation/Migration%20management/2004_Salt_report_en.pdf (дата звернення 18.02.2021)
10. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення 18.02.2021)
11. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення 18.02.2021).
12. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 19.10.1973 № 995_042. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text (дата звернення 18.02.2021)
13. Конвенція про статус біженців. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text (дата звернення 18.02.2021)
14. Конвенція про працівників-мігрантів (переглянута 1949 року) N 97. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_159#Text (дата звернення 18.02.2021)
15. Конвенція про зловживання в галузі міграції і про забезпечення працівникам-мігрантам рівних можливостей і рівного ставлення N 143. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_163#Text (дата звернення 18.02.2021)
16. Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящих-мігрантів та членів їх сімей. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_203#Text (дата звернення 18.02.2021)
17. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення 18.02.2021)
18. Європейська соціальна хартія (переглянута). URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text (дата звернення 18.02.2021)

19. Європейська конвенція про правовий статус трудящих-мігрантів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_307#Text (дата звернення 18.02.2021)
20. New pact of migration and asylum. *European Commission*. URL : https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_en (дата звернення 18.02.2021)

References:

1. Ukrainske suspilstvo: mihratsiinyi vymir : nats. dopovid. Instytut demografii ta sotsialnykh doslidzhen im. M. V. Ptukhy NAN Ukrainy. K., 2018. 396 s. URL : https://www.idss.org.ua/arhiv/Ukraine_migration.pdf [in Ukrainian].
2. Principles and Recommendations for Population and Housing Censuses, Revision 3, (ST/ESA/STAT/SER.M/67/Rev.3), United Nations New York, 2017, 316 R. URL : https://unstats.un.org/unsd/demographic-social/Standards-and-Methods/files/Principles_and_Recommendations/Population-and-Housing-Censuses/Series_M67rev3-E.pdf [in English] (data zvernennia 18.02.2021)
3. Glossary of Migration. International Organization for Migration. IML. Series No. 34, 2019. URL : https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_34_glossary.pdf [in English] (data zvernennia 18.02.2021)
4. Migration. Glossary of Migration. International Organization for Migration. IML. Series No. 34, 2019. URL : https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_34_glossary.pdf [in English] (data zvernennia 18.02.2021)
5. Bysson L.S. Rehulyrovanye lehalnoi myhratsyy v Evropeiskom souuze=Legal migration governance in the European Union : [monohrafiya]. M. : Yn-t Evropy RAN , 2020. 150 s. [in Russian]
6. Malynovska O.A. Mihratsiina polityka: hlobalnyi kontekst ta ukraïnski realii : monohrafiia. K. : NISD, 2018. 472 s. URL : https://niss.gov.ua/sites/default/files/2018-07/Migration_Politic_Print-fin-3178a.pdf [in Ukrainian] (data zvernennia 18.02.2021)
7. Migration data in Europe. Migration data portal. URL : <https://migrationdataportal.org/regional-data-overview/europe> [in English] (data zvernennia 18.02.2021)
8. Migration in an interconnected world: New directions for action. Report of the Global Commission on International Migration. October 2005. 98 p. URL : https://www.iom.int/jahia/webdav/site/myjahiasite/shared/shared/mainsite/policy_and_research/gcim/GCIM_Report_Complete.pdf [in English] (data zvernennia 18.02.2021)
9. Salt D. Current trends in international migration in Europe. CDMG (2005) 2. URL : https://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Documentation/Migration%20management/2004_Salt_report_en.pdf [in English] (18.02.2021)
10. Zahalna deklaratsiia prav liudyny vid 10.12.1948. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text [in Ukrainian] (data zvernennia 18.02.2021)
11. Mizhnarodny`j pakt pro gromadyans`ki i polity`chni prava. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text [in Ukrainian] (data zvernennia 18.02.2021)
12. Mizhnarodny`j pakt pro ekonomichni, social`ni i kul`turni prava vid 19.10.1973 # 995_042. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text [in Ukrainian] (data zvernennia 18.02.2021)
13. Konvenciya pro status bizhenciv. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text [in Ukrainian] (data zvernennia 18.02.2021)
14. Konvenciya pro pracivny`kiv-migrantiv (pereglyanuta 1949 roku) N 97. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_159#Text [in Ukrainian] (data zvernennia 18.02.2021)
15. Konvenciya pro zlovzhy`vannya v galuzi migraciyi i pro zabezpechennya pracivny`kam-migrantam rivny`x mozhly`vostej i rivnogo stavlennya N 143. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_163#Text [in Ukrainian] (data zvernennia 18.02.2021)
16. Mizhnarodna konvenciya pro zaxy`st prav vsix trudyashhy`x-migrantiv ta chleniv yix simej. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_203#Text [in Ukrainian] (data zvernennia 18.02.2021)
17. Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text [in Ukrainian] (data zvernennia 18.02.2021)
18. Yevropeiska sotsialna khartiia (perehlianuta). URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text [in Ukrainian] (data zvernennia 18.02.2021)
19. Yevropeiska konventsii pro pravovi status trudiashchykh-mihrantiv. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_307#Text [in Ukrainian] (data zvernennia 18.02.2021)
20. New pact of migration and asylum. *European Commission*. URL : https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_en

Дата подання публікації 07.03.2021р.